

ਐਮ.ਐਮ ਕੁਮਾਰ ਜੇ

ਹਜ਼ੂਰਾ ਸਿੰਘ, - ਅਪੀਲਕਰਤਾ / ਮੁਦਈ

ਬਨਾਮ

ਤੇਜ ਕੌਰ ਅਤੇ ਹੋਰ, - ਜਵਾਬਦੇਹ/ਵਿਵਾਦੀ

1979 ਦਾ ਆਰਐਸਏ ਨੰਬਰ 2774

20 ਅਗਸਤ, 2001

ਹਿੰਦੂ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਕਾਨੂੰਨ, 1937 - S.3 - ਸਬੂਤ ਐਕਟ 1872 - S.50 - ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ - ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਵਿਧਵਾ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਬਚਾਓ - ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਰਹਿ ਰਹੀ ਸੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਕਮਰ ਤੋਂ ਬੱਚੇ ਵੀ ਸਨ - ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਵਿਧਵਾ ਦਾ ਦਰਜਾ ਗੁਆ ਦਿੱਤਾ ਹੈ - ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਵਿਭਚਾਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਔਰਤ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਤੋਂ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ ਹਨ - ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖਦਿਆਂ ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਧਵਾ ਨੂੰ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਵਾਰਸ ਹੋਣ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ।

ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਮੈਰਿਜ ਐਕਟ, 1956 ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਤੇਜ ਕੌਰ ਅਤੇ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਵਿਚਕਾਰ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਸਹਿ-ਵਾਸ ਦੇ ਭਰਪੂਰ ਸਬੂਤ ਹਨ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਬੱਚੇ ਵੀ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਸਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਕਸ.ਪੀ.5 ਅਤੇ ਪੀ6 ਮਿਤੀ 24 ਸਤੰਬਰ, 1958 ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਤੇ 10 ਦਸੰਬਰ, 1962। ਇਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੇਜ ਕੌਰ ਨੇ ਗੰਗਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸੰਗਤ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਤਨੀ ਵਜੋਂ ਰਹਿਣ ਲੱਗ ਪਈ ਸੀ। ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਗੋਦ ਤੋਂ ਕਈ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਜਨਮ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹੈ ਕਿ ਤੇਜ ਕੌਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਗੰਗਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਤਨੀ ਹੋਣ ਦਾ ਰੁਤਬਾ ਗੁਆ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਰੁਤਬਾ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਤਨੀ ਦਾ ਸੀ। ਮੌਰੇਸੋ, ਉਸ ਨੂੰ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਭਰਾ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ 1947 ਤੋਂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

(ਪੈਰਾ 15)

ਅੱਗੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੰਗਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੇਜ ਕੌਰ ਦਾ ਦਰਜਾ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਵਿਭਚਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪਤਨੀ ਦੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰ ਅਜਿਹੀ ਅਸ਼ੁੱਧ ਪਤਨੀ 'ਤੇ ਝੁਕ ਜਾਵੇਗਾ। ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸੁਲਝੇ ਹੋਏ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇੱਕ ਵਿਆਹੁਤਾ ਔਰਤ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਭਚਾਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਉਸਦੀ ਅਸ਼ੁੱਧਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸੰਯੁਕਤ ਪਰਿਵਾਰਕ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਅਯੋਗ ਹੈ।

(ਪੈਰਾ 18)

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਤ੍ਰਿਭੁਵਨ ਸਿੰਗਲਾ ਐਡਵੋਕੇਟ ਸੀ .

ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1 ਲਈ ਐਡਵੋਕੇਟ ਅਵਨੀਸ਼ ਮਿੱਤਲ

ਨਿਰਣਾ

ਐਮ. ਐਮ. ਕੁਮਾਰ, ਜੇ

(1) ਇਹ ਮੁਦਈ ਹੈ-ਅਧੀਨ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ, ਬਠਿੰਡਾ, ਮਿਤੀ 26 ਮਾਰਚ, 1979 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਅਪੀਲ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ, ਨੇ 21 ਸਤੰਬਰ, 1976 ਦੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਰਾਹੀਂ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵਾਪਸ ਕੀਤੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਅਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਲਟਾ ਦਿੱਤਾ।

(2) ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਤੱਥ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਹਜ਼ੂਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ 13 ਅਕਤੂਬਰ, 1971 ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਕਣਕ ਵਾਲ ਚਹਿਲਾਂ ਵਿਖੇ ਸਥਿਤ 55 ਕਨਾਲ 19 ਮਰੀਏ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਚੱਲਿਆ ਕੇਸ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਇੱਕ ਗੰਗਾ ਸਿੰਘ ਮਾਲਕ ਸੀ ਜਿਸ ਦੀ 12 ਸਤੰਬਰ 1966 ਨੂੰ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਅਮਰ ਸਿੰਘ (ਜਵਾਬ ਨੰਬਰ 1) ਦੇ ਪਿਤਾ ਸੁਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਗਗਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ 10 ਸਤੰਬਰ, 1966 ਨੂੰ ਗਗਨ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਕਬਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਕ ਵਸੀਅਤ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਮੁਦਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਵੱਸ ਸਾਰਣੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜੋ ਪੜ੍ਹਦੀ ਹੈ

ਹੇਠ ਅਨੁਸਾਰ:-

ਧਿਆਨਾ

ਆਈ	-----ਜੇ -----!
ਕਰਮ ਸਿੰਘ	
ਮੇਥੀ ਸਿੰਘ	ਸੁਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ
	ਗੰਜਣ ਸਿੰਘ

ਗੰਗਾ ਸਿੰਘ (ਮ੍ਰਿਤਕ)	■	ਆਰ	ਆਈ
'ਜਿਸ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ	ਅਮਰ ਸਿੰਘ	ਹਜ਼ੂਰਾ ਸਿੰਘ	ਧੀਆਂ
ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਹੈ)	(ਮੁਦਾਇਕ)		ਦਾ ਬਚਾਓ ਪੱਖ
			ਨੰ ੨

ਤੇਜ ਕੌਰ ਚੋਣ ਲੜ ਰਹੀ] ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰ: 2

(ਕਥਿਤ ਵਿਧਵਾ)

(3) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1 ਤੇਜ ਕੌਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗੰਗਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਵਿਧਵਾ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਿਆਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਜਬਰੀ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਤੇਜ ਕੌਰ ਗੰਗਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਵਿਧਵਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਉਸ ਨਾਲ ਕਦੇ ਵਿਆਹ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਹ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਤਨੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਗੋਦ ਤੋਂ 5/6 ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਤੇਜ ਕੌਰ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1, ਨੇ ਇਕੱਲੇ ਹੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬਾਕੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ *ਇੱਕ-ਪਾਰਟੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ*। ਉਸਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਦਈ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਸੀਅਤ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਤੋਂ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ। ਅੱਗੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਗੰਗਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ 9 ਸਤੰਬਰ, 1966 ਨੂੰ ਹੋਈ ਸੀ ਨਾ ਕਿ 12 ਸਤੰਬਰ, 1966 ਨੂੰ। ਇਹ ਤੱਥ ਹੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਫ਼ਰਕ ਪਾਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਵਸੀਅਤ ਨੂੰ 10 ਸਤੰਬਰ, 1966 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ- ਮੁਦਈ ਕਿ ਉਹ ਗੰਗਾ ਸਿੰਘ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸ ਹੈ।

(4) ਹੇਠਲੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਪੱਕਾ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਵਸੀਅਤ 10 ਸਤੰਬਰ, 1966 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ 9 ਸਤੰਬਰ, 1966 ਨੂੰ ਟੈਸਟ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਨੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ। ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਵਸੀਅਤ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵਕ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿਚ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸ਼ੱਕੀ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਵਿਚ ਅਸਮਰੱਥ ਸੀ ਅਤੇ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੀ ਖੋਜ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ। ਵਸੀਅਤ. ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸ਼੍ਰੀ ਤ੍ਰਿਭੁਵਨ ਸਿੰਗਲਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਖੋਜ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ, ਵਸੀਅਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਵਿਚ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਖਲ ਦੀ ਵਾਰੰਟੀ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(5) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ:-

"ਕੀ ਆਦਮੀ ਅਤੇ ਔਰਤ ਵਿਚਕਾਰ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਸਹਿ-ਰਹਿਤ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਮਰ ਤੋਂ ਬੱਚੇ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਰਿਸ਼ਤਾ ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਦਾ ਸੀ?"

(6) ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1,

ਤੇਜ ਕੌਰ, ਇੱਕ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਤਨੀ ਸੀ ਅਤੇ ਗੰਗਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕੋਈ ਚਲਦੀ ਵਿਧਵਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰੇ 16, 17 ਅਤੇ 18 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਯੋਗ ਹੈ:-

“ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਫਾਈਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਭਰਪੂਰ ਸਬੂਤ ਹਨ ਕਿ ਤੇਜ ਕੌਰ ਗੰਗਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨਹੀਂ ਰਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਦੁਬਾਰਾ ਵਿਆਹ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਹੁਣ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਤਨੀ ਹੈ। Ex.P5 ਤੇਜ ਕੌਰ ਦੇ ਬੱਚੇ ਦਾ ਜਨਮ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਹੈ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਨਮ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਐਕਸ.ਪੀ6 ਵੀ ਤੇਜ ਕੌਰ ਅਤੇ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦਾ ਹੈ। ਸਾਬਕਾ ਪੀਐਕਸ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਦੀ ਕਾਪੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਤੇਜ ਕੌਰ ਨੂੰ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਤਨੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਸਿੱਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੇਜ ਕੌਰ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਤਨੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਗੰਗਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦਾ ਵਿਆਹ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਤੇਜ ਕੌਰ ਦਾ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਸਹਿ-ਨਿਵਾਸ ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿਚ ਵਿਆਹ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰੇਗਾ। ਇਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੋ ਕਿ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਹੈ, ਦੁਆਰਾ ਮੌਖਿਕ ਸਬੂਤ ਵੀ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦੇ ਚਾਚੇ ਦੀ ਪੋਤਰੀ ਦਾ ਵਿਆਹ ਜੰਗ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜੋ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਦਾ ਭਰਾ

ਹੈ। ਉਹ ਬਿਆਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਤੇਜ ਕੌਰ ਨੂੰ 1947 ਤੋਂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਦੇਖਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। PW 7 ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਤੇਜ ਕੌਰ ਨੂੰ ਵੀ ਬਿਆਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਛਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਤਨੀ ਹੈ। ਜਿਹੜਾ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਸਥਿਤ ਹੈ।

ਉਪਰੋਕਤ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਅਤੇ ਕੀਤੀ ਚਰਚਾ ਤੋਂ ਮੈਂ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹਾਂ ਕਿ ਤੇਜ ਕੌਰ ਹੁਣ ਗੰਗਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਵਿਧਵਾ ਨਹੀਂ ਰਹੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੇ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਵਜੋਂ ਗੋਦ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਬੱਚੇ ਹਨ। ਉਹ ਗਗਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਵਿਧਵਾ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ। ਮੁਦਾ ਨੰਬਰ 2 ਅਤੇ 3 ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਮੁਦਈ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।"

(7) ਤੇ ^{ਆਈ} **ਬੀ ਦੀ** ਖੋਜ ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1, ਤੇਜ ਕੌਰ, ਗੰਗਨ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਆਹੀ ਹੋਈ ਪਤਨੀ ਨਹੀਂ ਰਹੀ। ਸਿੰਘ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਉਹ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਲੱਗ ਪਈ ਸੀ। ਇਹ ਤੱਥ ਵੀ, ਵਿਦਵਾਨ ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕੁੱਖ ਤੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਤੇਜ ਕੌਰ ਦਾ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਨਾਲ ਗਗਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਤਨੀ ਦਾ ਰੁਤਬਾ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਹ ਗਗਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਵਿਧਵਾ ਬਣੀ ਰਹੀ। ਪੈਰੇ 12 ਅਤੇ 13 ਵਿੱਚ ਵਿਦਵਾਨ ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਵਾਪਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਤੀਜੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ:-

“ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕਿ ਤੇਜ ਕੌਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਵੀ ਬੇੜਾਵਾਲ ਦੇ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਦੁਬਾਰਾ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਕੇ ਗੰਗਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅੰਕ ਨੰਬਰ 3 ਅਧੀਨ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਟਿਕਾਊ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ. ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ *ਤੇਜ ਕੌਰ ਦੇ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਦੁਬਾਰਾ ਵਿਆਹ ਹੋਣ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਬੂਤ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਤੇਜ ਕੌਰ ਦੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸਬੰਧਾਂ ਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਬ ਜੱਜ ਨੂੰ ਇਹ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਲੰਬਾ ਸਮਾਂ ਰਹਿਣ ਕਰਕੇ ਤੇਜ ਕੌਰ ਗਗਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਤਨੀ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਈ। ਇਸ ਝਗੜੇ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਤਾਕਤ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਸਾਬਤ ਹੋ*

ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੇਜ ਕੌਰ ਦਾ ਗੰਗਾ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਆਹ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਵਿਆਹ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਭੰਗ ਹੋਣ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿਛਲੇ ਪਤੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਵਿੱਚ, ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਕੇ, ਇਹ ਦੂਜਾ ਵਿਆਹ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾ ਸਕਦੀ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ। ਮੈਂ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਾਂ ਕਿ ਤੇਜ ਕੌਰ ਪਿੰਡ ਬੋਝਵਾਲ ਦੇ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਰਹਿ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਗਗਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਨੇ ਕੁਝ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪਰ ਸਵਾਲ, ਜੇ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਇਰਾਦੇ ਲਈ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਗੰਗਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਲ ਰਹਿ ਕੇ, ਉਸਨੇ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਬਣਨਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ? ਇੱਥੇ, ਮੇਰਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਵਿਦਵਾਨ ਸਬ ਜੱਜ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਡਿੱਗ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਵਿਆਹ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪਿਛਲੇ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਤਲਾਕ ਦਾ ਸਬੂਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਰੈਟੀਗਨਜ਼ ਡਾਇਜੈਸਟ ਦੇ ਪੰਨਾ 878 'ਤੇ ਪੈਰਾ 74 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਇਹ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸਾਬਕਾ ਵਿਆਹ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ

ਵੈਧ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਕ ਔਰਤ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਪਤੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਵਿਚ ਦੂਜੇ ਪਤੀ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ, ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੇਜ ਕੌਰ ਨੇ ਗਗਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਵਿਚ ਹੀ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਰਖੇਲ ਜਾਂ ਰਖੇਲ ਵਜੋਂ ਰਹਿਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਗਗਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪਤਨੀ ਹੀ ਰਹੇਗੀ। ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗੰਗਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨਹੀਂ ਰਹੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮੇਰਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੰਬਰ 3 'ਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਗਲਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਨੂੰ ਇਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖ ਕੇ ਮੁਦਈ-ਜਵਾਬਕਾਰ ਹਜ਼ੂਰਾ ਸਿੰਘ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਕੱਦਮਾ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਕਿਉਂਕਿ ਰਲੀਜ ਕੌਰ ਗੰਗਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਵਿਧਵਾ ਪਾਈ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਵਾਰਸ ਵਜੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿਚ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਮੁਦਈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 3 ਮ੍ਰਿਤਕ ਗਗਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ. ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁੱਦੇ ਨੰਬਰ 4 ਦੀ ਖੋਜ ਨੂੰ ਵੀ ਇਕ ਪਾਸੇ ਕਰ

ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।"

(8) ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਨੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਦੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਗਗਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਾਰਸ ਵਜੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਵਾਰਸ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੁਣ ਉਸ ਨੇ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਰਾਹੀਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਹੈ।

(9) ਮੈਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਹਜ਼ੂਰਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਤ੍ਰਿਭੁਵਨ ਸਿੰਗਲਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਅਵਨੀਸ਼ ਮਿੱਤਲ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1 ਭਾਵ ਤੇਜ ਕੌਰ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਘੋਖ ਕੀਤੀ ਹੈ।

(10) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਤ੍ਰਿਭੁਵਨ ਸਿੰਗਲਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ, 1872 ਦੀ ਧਾਰਾ 50 ਦੇ ਤਹਿਤ, (ਛੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ 'ਐਕਟ') ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਦੂਜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਾਏ ਜਾਂ ਤਾਂ ਵਿਵਹਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੀ ਹੋਂਦ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਜੋ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਜਿਹੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੇ ਗਿਆਨ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਾਧਨ ਹਨ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 50 ਇੱਥੇ ਹਵਾਲੇ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ:-

"ਰਿਸ਼ਤੇ 'ਤੇ ਰਾਏ, ਜਦੋਂ ਸੰਬੰਧਤ ਹੋਵੇ।-ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਬੰਧਾਂ ਬਾਰੇ ਰਾਏ ਬਣਾਉਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਵਿਅਕਤੀ, ਅਜਿਹੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੀ ਹੋਂਦ ਬਾਰੇ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ, ਜੋ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਗਿਆਨ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਾਧਨ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਵਿਹਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਾਏ, ਇੱਕ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਤੱਥ ਹੈ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਰਾਏ ਭਾਰਤੀ ਤਲਾਕ ਐਕਟ (ਟੀ.ਵੀ. 1869) ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਾਂ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਵਿਧਾਨ (1860 ਦਾ XLV) ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 494, 495, 497 ਜਾਂ 498 ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ।

(a) ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਏ ਅਤੇ ਬੀ ਦਾ ਵਿਆਹ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਉਹ ਪੈਰ ਜੋ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੋਸਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਤੀ ਅਤੇ ਪਤਨੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹ

ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੈ।

(b) ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ A, B ਦਾ ਜਾਇਜ਼ ਪੁੱਤਰ ਸੀ। ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ A ਨਾਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਵਹਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਢੁਕਵਾਂ ਹੈ।"

(11) ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 114 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਐਕਟ ਅਤੇ ਆਚਰਣ ਤੋਂ ਇਹ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵਿਆਹੇ ਹੋਏ ਸਨ।

(12) ਸ੍ਰੀ ਸਿੰਗਲਾ ਦਾ ਹੋਰ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਧਿਰਾਂ ਜਾਤ ਪੱਖੋਂ ਤਰਖਾਣ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਤਰਖਾਣਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਰਿਵਾਜ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਘਰ ਛੱਡਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤਲਾਕ ਦਾ ਸਬੂਤ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਔਰਤ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮਰਦ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਨ ਲਈ ਆਜ਼ਾਦ ਹੈ। . ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਬੂਤ ਹਨ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਸਦਾ ਵਿਆਹ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸਾਬਕਾ P5, ਮਿਤੀ 24 ਸਤੰਬਰ, 1958 ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ. P6 ਮਿਤੀ 10 ਦਸੰਬਰ, 1962 ਨੂੰ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਦੀ ਕੁੱਖੋਂ ਤੇਜ ਕੌਰ ਦੇ ਜਨਮੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਜਨਮ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਹਨ। PX ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਤੇਜ ਕੌਰ ਨੂੰ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਤਨੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਚੰਨਣ ਸਿੰਘ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.5 ਅਤੇ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ, ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.6, ਜੋ ਕਿ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਹਨ, ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਨੇ ਇਹ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤੇਜ ਕੌਰ ਨੂੰ 1947 ਤੋਂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਲ ਰਹਿੰਦੇ ਦੇਖਿਆ ਸੀ। ਜੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਹਿਣ ਲਈ ਮੌਜੂਦ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਤਨੀ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਭਾਰੀ ਸਬੂਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸੀ ਕਿ ਸਿੱਖੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਗੰਗਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਤਨੀ ਵਜੋਂ ਤੇਜ ਕੌਰ ਦਾ ਦਰਜਾ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਿਤੀ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਤਨੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਹਿ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬੱਚੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਲੂਕ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਬੂਤ ਮੌਜੂਦ ਹਨ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ 1947 ਤੋਂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਤਨੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਭਰਾ ਭਾਵ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ PW6 ਦੁਆਰਾ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਉਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਅੰਕ ਨੰਬਰ 3 ਅਤੇ 4 'ਤੇ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੁਦਈ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਸਮੇਤ ਗਗਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਵਾਰਸ ਹੋਵੇਗਾ।

(13) ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਜਵਾਬ ਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਤੇਜ ਕੌਰ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਅਵਨੀਸ਼ ਮਿੱਤਲ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਨੇ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਅਪੀਲ ਦੇ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਦੇ

ਪੈਰਾ 4 ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਗੰਗਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਦੁਬਾਰਾ ਵਿਆਹ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਅਪੀਲ ਦੇ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਦਾ ਪੈਰਾ 4 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

“ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਸਾਬਕਾ ਪੀ.5 ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਪੀ.6 ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਹੈ ਜੋ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਤਿਕਾਰ (?) ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੇ ਜਨਮ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਰਾਮ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਿੰਘ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ PX ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਧਾਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਗੰਗਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸਨੇ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਦੁਬਾਰਾ ਵਿਆਹ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਨ।

(14) ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਅਵਨੀਸ਼ ਮਿੱਤਲ ਨੇ ਅੱਗੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜਨਮ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਐਕਸ.ਪੀ.5 ਅਤੇ ਪੀ6 ਕ੍ਰਮਵਾਰ 24 ਸਤੰਬਰ, 1958 ਅਤੇ 10 ਦਸੰਬਰ, 1962 ਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਸਾਬਕਾ ਪੀ.ਐਕਸ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੇ ਕਿ ਤੇਜ ਕੌਰ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਗੰਗਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਪਤੀ ਬਣਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਗਿਆਨਵਾਨ ਸਲਾਹ ਅਨੁਸਾਰ, ਗੰਗਾ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਰਹਿਣ ਨਾਲ, ਇਹ ਅਨੁਮਾਨ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਤੇਜ ਕੌਰ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਤਨੀ ਬਣ ਗਈ ਸੀ।

(15) ਮੈਂ ਪੱਖਾਂ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ 'ਤੇ ਸੋਚ-ਸਮਝ ਕੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਹਿੰਦੂ ਵਿਆਹ ਐਕਟ, 1956। Exs.PS ਅਤੇ P6, ਮਿਤੀ 24 ਸਤੰਬਰ, 1958 ਅਤੇ 10 ਦਸੰਬਰ, 1962 ਦੁਆਰਾ ਸਾਬਤ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬੱਚੇ ਵੀ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਸਨ। Ex.PX ਦੇ ਨਾਲ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਇਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਟੁਕੜਾ ਸਿੱਟਾ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੇਜ ਕੌਰ ਨੇ ਵਿਆਹ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਗੰਗਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸੰਗਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਤਨੀ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ, ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਗੋਦ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਲੰਮਾ ਸਹਿਵਾਸ ਅਤੇ ਜਨਮ ਤੋਂ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੇਜ ਕੌਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਗੰਗਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਤਨੀ ਹੋਣ ਦਾ ਰੁਤਬਾ ਗੁਆ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਰੁਤਬਾ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਤਨੀ ਦਾ ਸੀ। ਮੋਰੇਸੋ, ਉਸਨੂੰ 1947 ਤੋਂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ DW6 ਦੁਆਰਾ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਦਾ ਭਰਾ

ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(16) ਮਾਮਲਾ *r e res integra* ਨਹੀਂ ਹੈ। ਗੋਕਲ ਚੰਦ ਬਨਾਮ ਪਰਵੀਨ ਕੁਮਾਰੀ (1) ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ TheirdLordships ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਤੀ ਅਤੇ ਪਤਨੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੁਰਸ਼ ਅਤੇ ਔਰਤ ਦਾ ਨਿਰੰਤਰ ਸਹਿਰੋਂਦ ਅਤੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਸਲੂਕ ਵਿਆਹ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਵਧਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ, ਪੈਰਾ 10 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਹਨ: -

“ਮੁਦਈ ਧਿਰ ਦੇ ਵਿਆਹ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ 4 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ। ਦੂਜੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੁਦਈ ਅਤੇ ਰਾਮ ਪਿਆਰੀ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਅਜਿਹਾ ਵਿਵਹਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਰਾਮ ਪਿਆਰੀ ਦਾ ਭਰਾ ਪਰਸ ਰਾਮ, ਮੁਦਈ ਨੂੰ 'ਜੀਜਾ' (ਭੈਣ ਦਾ ਆਮ ਨਾਮ) ਕਹਿ ਕੇ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਪਤੀ), ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਮੁਦਈ ਨੇ ਪਰਸ ਰਾਮ ਦੇ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਜਦੋਂ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਡੀਏਵੀ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸਕੂਲ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਐਂਟਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਉਸਦਾ ਜੀਜਾ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੁਝ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕੁਝ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੇ ਐਸ. ਮੁਦਈ ਅਤੇ ਰਾਮ ਪਿਆਰੀ ਵਿਚਕਾਰ ਸਬੰਧਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਗਿਆਨ ਦਾ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਾਧਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਕਿਉਂਕਿ S.50 ਨੇ ਕੀ ਬਣਾਇਆ ਹੈ

ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਕੇਵਲ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ 'ਆਚਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਗਈ' ਰਾਏ ਸੀ ਜੋ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਗਿਆਨ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਾਧਨ ਸਨ। ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਖਾਸ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ S.50 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਢੁਕਵੇਂ ਹਨ, ਅਕਾਦਮਿਕ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਤੈਅ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਲਗਾਤਾਰ ਰਹਿਣ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਵਧ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈ ਅਤੇ ਰਾਮ ਪਿਆਰੀ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਵਿਵਹਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ, ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਸਿੱਟੇ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਬਣਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸਨ। ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਆਹ ਕੀਤਾ। ਪਰ ਜੇ ਅਨੁਮਾਨ ਲੰਬੇ ਸਹਿਵਾਸ ਤੋਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਖੰਡਨਯੋਗ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਹਨ ਜੋ ਉਸ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਜਾਂ ਨਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਅਸੀਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸੰਚਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਇਸ ਸਿੱਟੇ ਦੀ ਵਾਰੰਟੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈ ਰਾਮ ਪਿਆਰੀ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਤੱਥ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਮੁਦਈ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਭਰਾ, ਜਾਂ ਅਜਨੋਹਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਸਾਥੀਆਂ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਹਿ-ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਆਹ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੰਭਾਵਿਤ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਹੋਲਟਾ ਅਸਟੇਟ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਰਹਿੰਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਵਾਹ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਆਪਣਾ ਕੇਸ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵਿਆਹ ਬਹੁਤ ਧੂਮ-ਧਾਮ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰਬਰ 2 ਇੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਸਥਾਨਕ ਗਵਾਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਪਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਦਰਸਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰੀ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਪਾਲਮਪੁਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਈ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਉਸ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੇਠ ਨਹੀਂ

ਆਉਣਗੇ, ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਇਹ ਕਿ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰੀ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਾਗਬਾਨ ਅਤੇ ਰਾਮ ਪਿਆਰੀ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ, ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਠੋਸ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਰੋਧੀ ਰਵੱਈਆ.

ਫਿਰ ਮੁਦਈ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਾ ਤਾਂ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਰਾਮ ਪਿਆਰੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਰਾਮ ਪਿਆਰੀ ਦੀ ਆਪਣੀ ਮਾਂ, ਗੰਗਾ ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਬਕਾ ਦਾ ਕਦੇ ਵੀ ਮੁਦਈ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਰਾਮ ਪਿਆਰੀ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਵਸੀਅਤ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਬਿਆਨ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਕੀਮਤੀ ਸਬੂਤ ਹੈ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਹੈ ਕਿ ਰਾਮ ਪਿਆਰੀ ਨੂੰ ਮੁਦਈ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਉਹ ਉਸਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰੀ ਕੋਲ ਰਹਿਣ ਲਈ ਚਲੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਜਦੋਂ ਰਾਮ ਪਿਆਰੀ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਸੀ, ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਗਿਆ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਕਥਿਤ ਧੀ ਪਰਵੀਨ ਕੁਮਾਰੀ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਸਭ ਹੋਰ ਵੀ ਅਜੀਬ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰਾਮ ਪਿਆਰੀ ਉਸਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਉਹ ਅਤੇ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰੀ ਅੰਦਰੋਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਨਫਰਤ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਪਰਵੀਨ ਕੁਮਾਰੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚੀ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਾਲਮਪੁਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਦੇਖਿਆ। ਮੁਦਈ ਦਾ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਦਾਤਰੀ ਪ੍ਰਤੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਦਾਸੀਨਤਾ ਦਿਖਾਉਣ ਦਾ ਵਿਵਹਾਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗੈਰ-ਕੁਦਰਤੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਜਾਇਦਾਦ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਰਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਉਸਦਾ ਵਿਵਹਾਰ ਵੀ ਘੱਟ ਗੈਰ-ਕੁਦਰਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਉਸਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਆਈਆਂ ਸਨ। ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਪਰ ਇੱਕ ਅਜਨਬੀ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਉਦਾਰਤਾ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ। ਮੁਦਈ ਦਾ ਇਹ ਕੇਸ ਕਿ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਰਾਮ ਪਿਆਰੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੈਸਿਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਝੂਠ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਵੇਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਸਹੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਲਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਮੁਦਈ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੇਸ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾ-ਚੜ੍ਹਾ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਪਰ ਸੱਚਾਈ ਇਹ ਜਾਪਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਅਦਾਲਤੀ ਟਾਈਪਿਸਟ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਿੰਨੀ ਮਾਮੂਲੀ ਤਨਖਾਹ ਲਈ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ, ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਸ ਕੋਲ ਕੋਈ ਸਾਧਨ ਨਹੀਂ ਸੀ।

(17) ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਬਦਰੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ y ਬਨਾਮ ਡਿਪਟੀ ਏਕੀਕਰਨ (2) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ , ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਮਰਦ ਅਤੇ ਔਰਤ ਲੰਬੇ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਇਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਧਾਰਨਾ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਵਿਆਹ ਦਾ ਤਾਲਾ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ, ਵਿਆਹ ਦੇ ਤੱਥ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪੁਜਾਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਕੇ। ਇਹ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਨਿਰਣਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ, ਜੋ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:-

"ਲਗਭਗ 50 ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ, ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਔਰਤ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਤੱਥ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਪਤੀ ਅਤੇ ਪਤਨੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਸਪੈਸ਼ਲ ਲੀਵ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦੋਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਆਹ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਸਾਹਸੀ ਚੁਣੌਤੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਧਾਰਨਾ ਵਿਆਹ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸਾਥੀ ਪਤੀ ਅਤੇ ਪਤਨੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਇਕੱਠੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਧਾਰਨਾ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇੱਕ ਭਾਰੀ ਬੋਝ ਉਸ ਉੱਤੇ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੂਲ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਨੂੰ ਵਾਂਝਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਇਜ਼ਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਝੁਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਦਮਾਸ਼ੀਆਂ 'ਤੇ ਝੁਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਸ਼੍ਰੀ ਗਰਗ ਦੀ ਦਲੀਲ, ਲਈ. ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ, ਕਿ ਕਥਿਤ ਵਿਆਹ ਦੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ, ਪੁਜਾਰੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਕੇ ਇਸਦੀ ਰਸਮੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਕੋਈ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਆਦਮੀ ਅਤੇ ਔਰਤ ਨੂੰ ਅੱਧੀ ਸਦੀ ਬਾਅਦ, ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਆਹੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸਫਲ ਹੋਣਗੇ। ਵਿਵਾਦ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਹੋਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਝਿਜਕ ਦੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਦੀਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(18) ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਕਿ ਗੰਗਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੇਜ਼ ਕੌਰ ਪਤਨੀ ਸੀ ਜੋ ਵਿਭਚਾਰ ਵਿੱਚ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਲੱਗ ਪਈ ਸੀ, ਤਾਂ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਸਬੰਧੀ ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਅਜਿਹੀ ਅਸ਼ੁੱਧ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਝੁਠਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸੁਲਝੇ ਹੋਏ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਪਤੀ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਭਚਾਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਵਿਆਹੁਤਾ ਔਰਤ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਅਸ਼ੁੱਧਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸੰਯੁਕਤ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸੰਪੱਤੀ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਸਫਲ

ਹੋਣ ਤੋਂ ਅਯੋਗ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਭਚਾਰ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਹਿੰਦੂ ਵਿਆਹੁਤਾ ਔਰਤ ਦੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ 'ਤੇ ਹਿੰਦੂ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਜਾਇਦਾਦ ਅਧਿਕਾਰ ਕਾਨੂੰਨ, 1937 ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ 'ਤੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਇਕ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ *ਰਮਈਆ ਬਨਾਮ ਮੋਤੱਈਆ (3)* ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਅਸ਼ੁੱਧਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉਸਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਣ ਤੋਂ ਅਯੋਗ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਪੂਰਾ ਬੈਂਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਇਆ:-

“12. ਇਹ ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸੁਲਝਿਆ ਹੋਇਆ ਨਿਯਮ ਹੈ - ਇੱਕ ਨਿਯਮ ਜੋ ਲੋਕ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੈ - ਉਹ ਬੇਈਮਾਨੀ

ਇੱਕ ਵਿਧਵਾ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਤੋਂ ਅਯੋਗ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਪਾਠ-ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ *ਕੇਰੀ ਕੋਲੀਟਾਨੀ ਬਨਾਮ ਮੋਨੀਰਾਮ ਕੋਲੀਤਾ* 13 ਬੇਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। LRI ਪਾਠ ਇਹ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਵਾ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਉਦੋਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਪਤੀ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਖੁੱਲ੍ਹਦੀ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਪਵਿੱਤਰ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ।

“15. ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਵਿਧਵਾ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਵਾਰਸ ਹੋਣ ਲਈ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਉਸਦੀ ਅਸ਼ੁੱਧਤਾ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਨਿਯਮ ਹੈ ਜੋ S.2 ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਰੱਦ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ 'ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਨਿਯਮ', ਜਿਸਦਾ ਜ਼ਿਕਰ S.2 ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ - ਇੱਕ ਵਿਧਵਾ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਤੋਂ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਜੇਕਰ ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਪੁੱਤਰ, ਪੋਤਰਾ ਜਾਂ ਪੜਪੋਤਾ ਛੱਡਿਆ ਸੀ, ਜਾਂ ਜੇ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਸੰਯੁਕਤ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇਹ ਨਿਯਮ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ S.3 ਦੁਆਰਾ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ, ਪਰ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ, S.3 ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸਲਈ, ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਥਾਂ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। S.2 ਵਿੱਚ "ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਯਮ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਬਾਅਦ "ਉਲਟ"

ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕੇਵਲ ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਯਮ ਹਨ ਜੋ ਐਕਟ ਦੇ S.3 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹਨ। ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਵਿਧਵਾ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਅਸ਼ੁੱਧਤਾ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਤੋਂ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਉਣ ਨੂੰ ਵੀ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਛੂਹਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ S.3 ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਨਿਯਮ ਦੇ ਉਲਟ ਕੋਈ ਨਿਯਮ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਧਵਾ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਇਹ ਉਸ ਦੇ ਪਤੀ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਪੂਰਵ-ਅਨੁਮਾਨ ਹੈ।

(19) ਪੂਰਵ-ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਲਈ, ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਇਹ ਨਿਯਮਤ ਦੂਜਾ ਸਫਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਸੁਣਾਏ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫਰਮਾਨ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ, ਬਠਿੰਡਾ ਦੇ ਮਿਤੀ 26 ਮਾਰਚ, 1979 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਆਰ. ਐਨ. ਆਰ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਈਸ਼ਵਰਜੋਤ ਕੌਰ